

Nový pohled na ekonomiku mléčné farmy

O ekonomice mléčné farmy a zisku i v dobách nižších cen mléka byl jarní seminář společnosti VVS Verměřovice, s. r. o. Pozvání přijal mimo jiných i Američan Greg Bethard, Ph.D., který má osobitý přístup k managementu mléčné farmy a k posuzování ekonomických výsledků.

Přednášející je poradce ve výživě a chovu krav včetně ekonomiky a majitel farem Pagel's Ponderosa Dairy a Dairy Dreams, má za sebou 17 let konzultační činnosti v USA a na mezinárodním poli. Greg Bethard, jehož zkušenosti vycházejí z poradenské praxe a z řízení svých dvou mléčných farem, opravdu pojal své úvahy o ekonomice výroby mléka na české poměry netradičně. Posluchači byli seznámeni s novým pojmem „Přijem nad náklady na krmivo“.

Několik dat k mléčným farmám

Pagel's Ponderosa Dairy a Dairy Dreams dohromady čítají 7800 dojnic v laktaci a 900 suchostojných, zaměstnávají 150 lidí a provozují vlastní odchov ja-

lovic. Celková produkce je 230 milionů liber tržního mléka za rok.

Rostlinná výroba: 8500 akrů půdy, pěstuje se vojtěška, kukuřice, pšenice. Ročně se musí vyrobit siláže ze 100 000 tun kukuřice.

Z části mléka se vyrábí sýr Ron's Wisconsin Cheese, na farmu navazuje také malý obchod se sýry. Objem výroby a prodeje sýrů roste.

Vybudováním bioplynové stanice se omezil zápach a veřejnost tuto skutečnost dobře přijímá. Bioplynová stanice je podle přednášejícího nevyčerpatelným zdrojem podestýlky.

Osvědčilo se chovat křížanky holštýnek s jerseykým plemenem ve schématu: holštýn-holštýn-jersey-holštýn. Důvody jsou následující:

- míra březosti – 30 %;
- menší zvířata;
- vyšší složky mléka;
- lepší zabřezávání;
- nižší brakace;
- vyšší ziskovost.

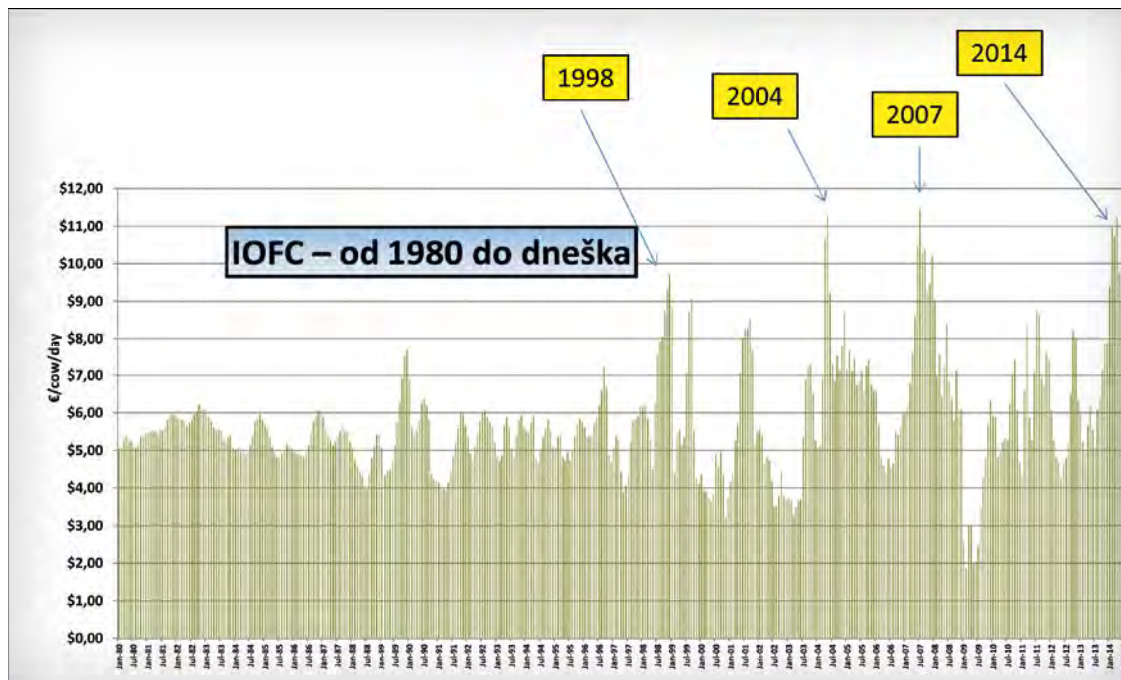
Průměrná mléčná užitkovost je asi 41 litrů na krávu při dojení třikrát denně. Na farmě Pagel's Ponderosa Dairy je míra březosti 34 %, jako stelivo slouží sušený separát. Farma Dairy Dreams má březost 30 % a stele se pískem.

Stále k novým cílům...

Podnikatelská vize Grega Betharda je trvalá udržitelnost, lidé – krávy – půda – prostředí. Cílem je zdraví a pohoda krav. Ale také nárůst celkového

Greg Bethard, Ph.D., má v počítání ziskovosti dojných krav jasno

IOFC farem Grega Betharda od roku 1980 – mléčné krize a konjunktury jsou jasně patrné

denního příjmu nad náklady na krmi-
va, ukazatele IOFC, o kterém se bude
dále hovořit.

„Pro rok 2016 připravujeme změny
v systému recyklace živin, chceme více
využívat embryotransfer a připravuje
se otevření nové firmy Cannery Market
v rámci filozofie „z vidlí na vidličku“.

Do budoucna chceme produkovat
odpadní vodu pitné kvality a zároveň
budeme exportovat živiny – hodláme
vyrábět hnojiva,“ sdělil přednášející.

Koncepce podnikání ve výrobě mléka

Greg Bethard prezentoval filozofii pod-
nikání mléčné farmy. Cílem každého
chovatele by měl být maximální příjem
nad náklady na krmivo (Income Over
Feed Cost), dále efektivita pracovních
nákladů a efektivita brakace. Právě
náklady na obměnu stáda a hodnota
vyřazené krávy v podílu na ceně pro-
daného mléka tvoří efektivitu brakace.
Podobně náklady na krmiva nemá smysl
počítat na kus a ani v přepočtu na litr
či krmný den nejsou relevantní jako ta
částka, která zůstane po úhradě nákladů
na krmiva z každého prodaného li-
tru mléka. Mléčná farma je podnikem,
který vyrábí komodity, nejlepší je ten,
kdo má nejnižší náklady/litr mléka.
Většina mléčných farem má tři směry
podnikání – produkci jalovic, produkci
krmných plodin, chov dojníc. Srovná-
vání se s jinými je nebezpečné – velmi dů-
ležitě je stanovit si cíl pro vlastní farmu.

Důležitý je zisk. Produkce mléka na doj-
nici je zastaralým měřítkem užítkovosti
krav. Musíme být optimističtí ohledně
budoucnosti odvětví výroby mléka. Při
nízkých farmářských cenách mléka je
cílem udržet normální provoz mléčné
farmy. Základem jsou adekvátní pro-
vozní úvěrové limity. V krizi je třeba
připravit chov tak, aby byl úspěšný při
příštím zvýšení cen za mléko.

Nejdůležitější sledované parametry:

- mléko korigované na peníze,
- statický příjem nad náklady na kr-
mivo (IOFC),
- nádoj ve 4. a 8. týdnu,
- brakace do 30 dnů po otelení,
- výskyt metabolických onemocnění
(dislokace slézu, metritis, zadržení
lůžka),
- ztráty úhynem,
- procento zabřezlých každých 21
dnů (jalovice a krávy),
- zabřezávání po první inseminaci
(jalovice a krávy),
- vyřazování v důsledku mastitid,
- mrtvě narozená telata (DOA),
- podíl telat do šesti měsíců věku
(DOA, ztráty telat).

10 klíčových zásad pro dosažení zisku v chovu dojníc

1. Řešením znečištění je nařazení
  - dodávejte hodně mléka korigova-
ného na peníze
  - udržujte „plnou“ stáj (optimální
kapacitu),

- zůstaňte na 100 % každý den.
2. Cíl jsou zdravé, čerstvě otelené krávy
3. Minimalizujte náklady na obnovu stáda
  - neziskovým kravám nabídněte ji-
nou kariéru,
  - nahraďte nemocné nebo neefek-
tivní krávy novými
  - nepřetěžujte krávy,
  - nečekejte s prodejem, až budou
krávy opotřebované.
4. Snažte se získat příplatky za kvalitu
a složky
5. Maximalizujte příjem nad náklady na
krmivo (na farmu, na den a na krávu)
6. Pěstujte nebo zajistěte vysoce kva-
litní objemná krmiva.
7. Vytvořte březosti (krávy a jalovice)
8. Snižujte náklady inteligentně
9. Kontrolujte pracovní náklady/litr
(Kč/litr)
10. Minimalizujte ztráty/odpad

Jak se vypočítává IOFC

Příjem nad náklady krmiva (IOFC) –
příklad:

Kráva produkuje 28 kg mléka denně
a cena mléka je 8,15 Kč/litr. Náklady
na krmivo jsou 88 Kč/den.

Výpočet IOFC:

– Příjmy za mléko = $28 \times 8,15 = 228,20$
Kč/krávu/den

– IOFC = $228,20 - 88 = 140,20$ /den

Zvýšení částky 140,20 Kč/d je dobré,
ovšem za předpokladu, že není po-
škozeno zdraví krávy.

Sledování podnikatelských činností zvlášť

Tři hlavní podnikatelské činnosti ve
většině mléčných farem jsou:

- prodej mléka (dojení krav),
- dodávání krmiva (rostlinná výroba),
- poskytování jalovic pro obnovu stáda.

Tři hlavní náklady v produkci mléka jsou:

- náklady na krmivo/litr,
- náklady na obnovu stáda/litr,
- pracovní náklady/litr.

Tři hlavní náklady a efektivita s nimi
spojená jsou:

1. efektivita krmení – příjem nad ná-
klady na krmivo,
2. efektivita brakace – náklady na ob-
novu/litr,
3. efektivita práce – náklady na práci/litr.

Účelem je podívat se na produkci mlé-
ka a neplést si to s jiným podnikem
(jalovice nebo rostlinná výroba).

Je nutné se ptát: Je produkce mléka
efektivní? Mohla by produkce mléka
přežít jako samostatný podnik?

Jak se připravujete na pokles cen?

Přednášející radí vytvořit si finanční
polštář, neboli rezervu.

Máte dostatek čistého jmění, abyste
kompenzovali ztrátu 1,60 Kč na litr
po dobu 12 měsíců? Chováte-li 500
krav s dojivostí 10 000 litrů na krávu,
je to více než 8 mil. Kč.

Cílem je mít 1,6 Kč/litr minimum k dis-
pozici na úvěrový limit a udržet cash
flow i ve špatných časech. Možností je
také hedging (zajištění) cen.

Závěr

Ekonomickou teorii Grega Betharda
potvrdil a dokumentoval Ing. Antonín
Lopatář ze společnosti MilkProgres po-
radenství, s. r. o., na příkladech výpo-
čtů z konkrétních českých farem, kde
o ekonomické úspěšnosti chovatele
nerozhoduje samostatně cena mléka,
prodané mléko či náklady na krmiva,
ale pouze ve vzájemné korelaci.

O optimálním zdraví bacheru pak ho-
vořil Francisco Ysunza ze společnosti
Diamond V, informovalo některých vý-
sledcích zhruba 500 pokusů s metaboli-
ty kvasinek, které bude společnost VVS
Verměřovice a MilkProgres nabízet.

**Podle poskytnutých materiálů
zpracovala redakce
Foto archiv VVS**